Афғонистон-Тоҷикистон-Покистон
Семинари обҳои фаромарзї
Омӯзиши фосилавї
Модули шашум
Тағйири иқлим

Тағйироти иқлим ва авоқиби он дар Осиёи Марказӣ ва Осиёи ҷанӯбӣ.

- Дар солҳои ахир иқлими ҷаҳон қобили мулоҳиза тағийт намудаааст, хусусан, баъд аз он ки санъат ва зироъат гозҳои корбундоиї аксойид ва метон дар атмосфер афзоиш доданд.

- Ин гуна гозҳои гулханаӣ ба инержии офтоб иҷоза медиҳад, ки аз атмосфер убур намояд, вале дубора онро иҷоза намедиҳад, ки аз атмосфер убур кунад, бинобарин бар миқдори он илова мешавад.

- Ҳар андоза, ки замин гарм шавад, яхчол об мешавад, ҳавои гарм табхири обро дар сатҳи замин изофа месозад, ки дар натиҷа хушксолии зиёд мешавад ва боиси аз байн рафтани оби дарё ва ҷаҳил мешавад.

- Афзоиши хушксолӣ ва истифодаи бештари об тавассути инсонҳо шояд проблеми дигарро ҳам афзоиш диҳанд. Ин навъ проблемҳо боиси шикоф ва таадӣ мешавад.(шакли 6.1 ҷадвали 6.1).

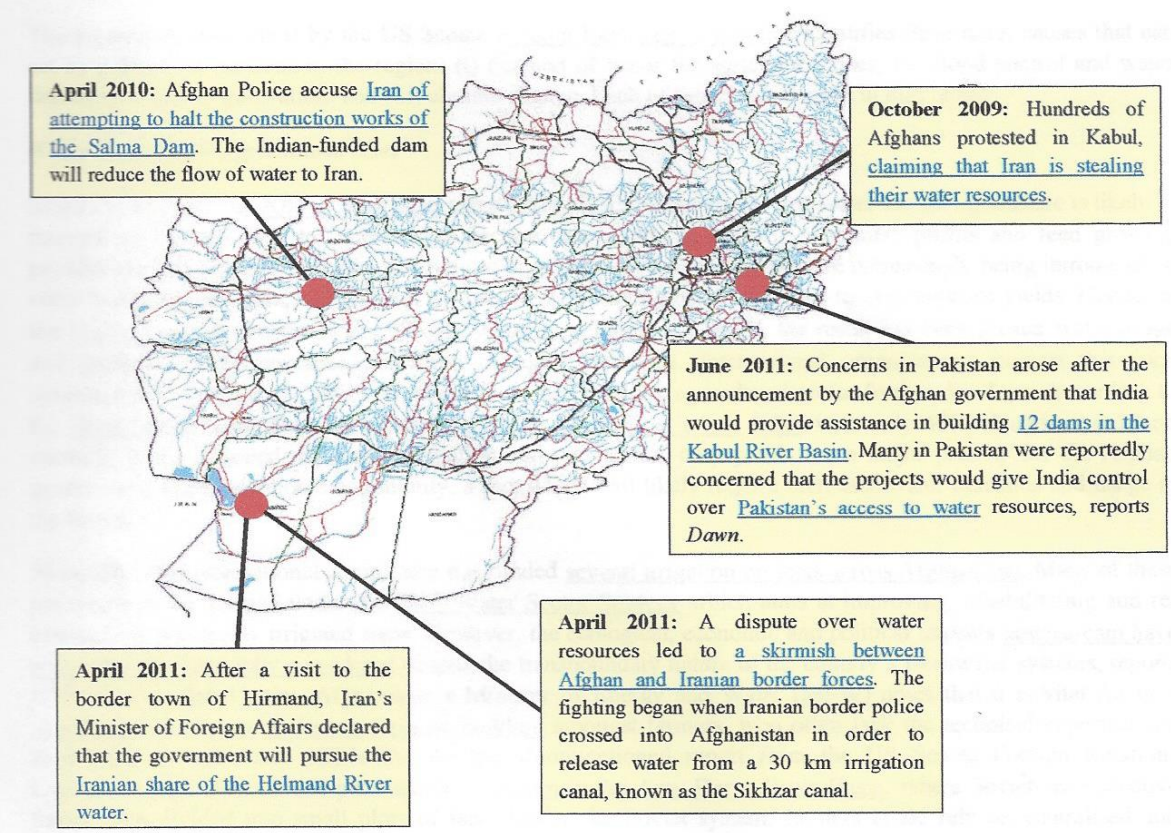

Шакли 6.1: Нақшаи Афғонистон як теъдод аз проблемро вонамуд сохта, ки ба қиллати об робита дорад, ки иллати он тағйири иқлим аст. Сохтани бандҳои захираталошӣ аст, ки обро дар ҷараёни улиёии дарёҳо захира сохта ва Афғонистонро кумак кунад, локин ин боиси проблем дар ҷараёни суфлии дарё дар Покистон ва Эрон мешавад.

- Дар баъзе ҳолот тӯфонҳои боронӣ фоҷеабор шуда, боиси афзоиши селобҳо гардида ва сангу катлаи хокро аз манотиқи кӯҳистонӣ ба нишебиҳои водӣ интиқол медиҳанд.
- Тағйири иқлим дар натиҷаи фишори хушксолӣ мунҷир ба аз байн рафтани наботот мешавад.
- Афғонистон ва кишварҳои ҳамҷавор бояд манобеъи худ ва миқдори обе, ки ба он зарурат аст арзёбӣ куанд. Ин мазуъ онҳоро қодир месозанд, ки аз мавзеъи дуруст ва бо қуввати хираду мантиқ сӯҳбат кунанд (шакли 6.2).
- Беҳтарин афкори муосир нишон медиҳад, ки имкони хушк шудани ҷанӯби Афғонистон аз 15-20 соли оянда шадид муттасавир аст (Шакли 6.2).

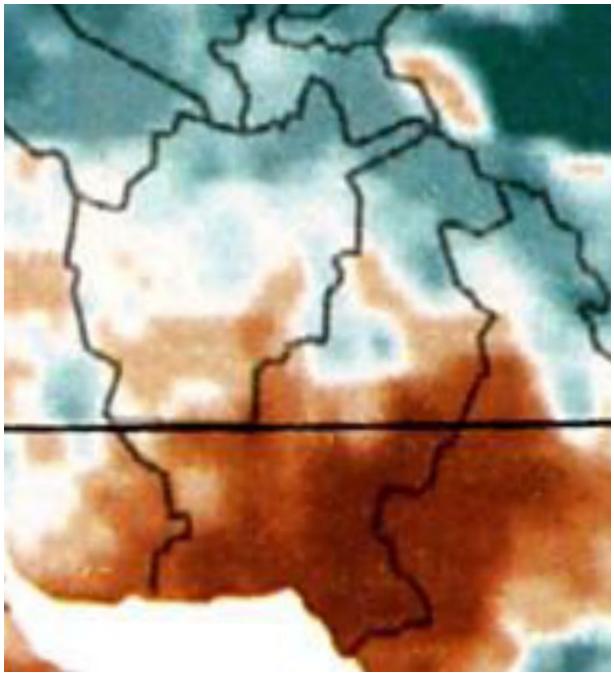

Шакли 6.2 нақшаи 3.2. Афғонистон нишондиҳандаи кам шудани боронҳо дар ҷанӯби Афгонистон аст дар ранг (насворӣ). Ин нақша тавассути Ҷомеаи м илии ҷуғрофиёи ИМА сохта шуда, ки ба асоси дониши пешбинии риёзикӣ модели иқлим тавассути модели тағйири иқлим компютарӣ мебошад. Ин имкон дорад, ки дар шимоли Афғонистон ба ранг(обӣ) борон ва барф афзоиш ёбад. Ҳамчунон афзоиши борандагӣ дар кӯҳҳои гарбии Ҳимолиё мушоҳида гардидааст.

- Агар Афғонистон ва соҳорти дигар бисёр хушк шаванд, проблеми тағйири замин ба дашт ҳам бештар мешавад. Ин як проблеми хатарноки даштӣ шудан аст (Шали 6.3).
- Имкон дорад, ки шимоли Афғонистон дар айни вақт дорои борандагии бештар бошад (Шакли 6.2).

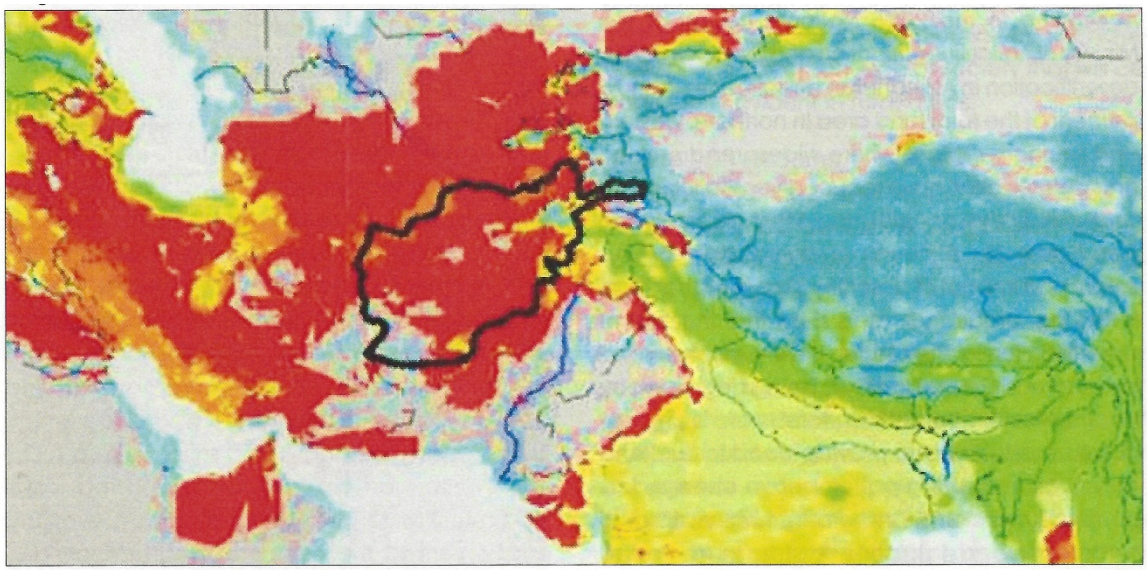

Шакли 6.3 : Арзёбии осебпазирии Афғонистон дар мавриди тавсеаи саҳро аст, ҷойе, ки сурх

аст нишонаи осебпазирии зиёд аст.Мисле ки дида мешавад, ки кишвар комилан дар ҳоли табдил шудан ба дашт аст. Ҷойе, ки оби равшан ва хоки равшан аст қаблан ба дашт табдил шудааст.

- Яке аз тариқаи ҳалли ягона ба ин проблеми ҳод ин аст, ки ҳаҷми об ба виҷа аҳсани андозагирӣ шавад ва маълумоти он ба сойинс додани оби шарик сохта шаванд, то онҳо дар ҳар ҷойе, ки имкон дошта бошад, дар мавриди қиллати об фикр кунанд, онҳоро бифаҳманд ва проблеми қиллати обро рафъ кунанд(шакли 6.4 ва ҷадвали 6.2.).

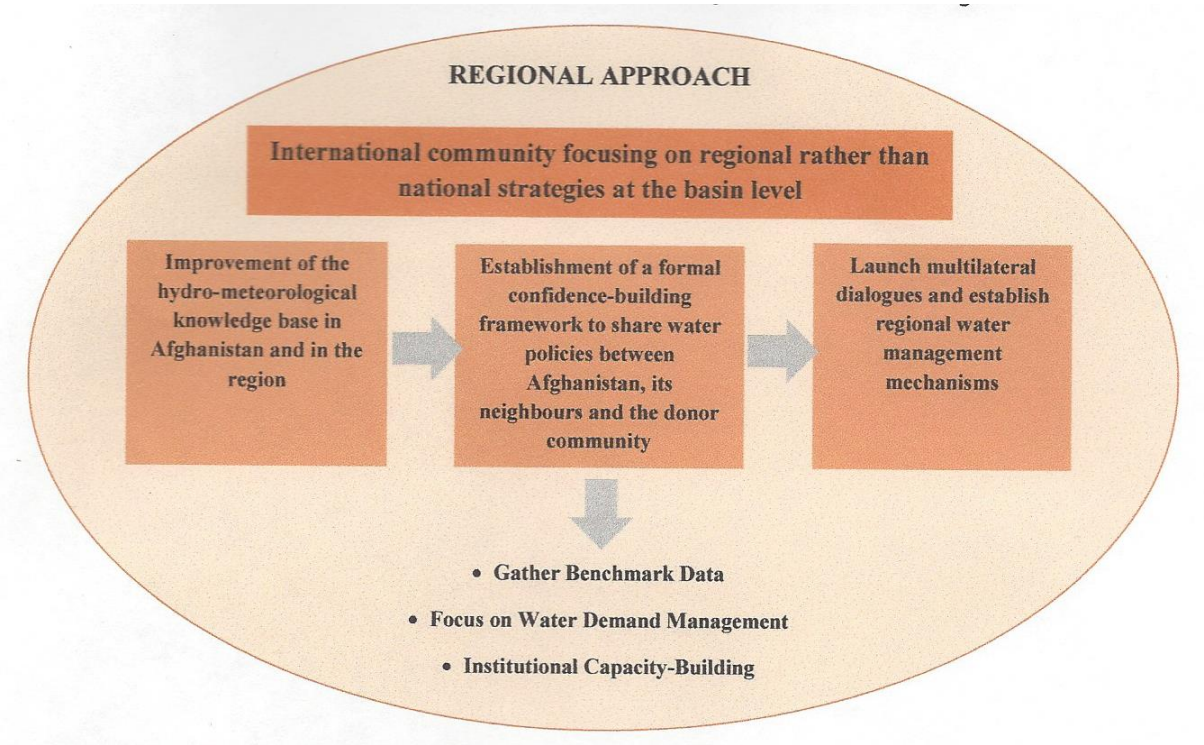

Шакли 6.4 диограмми равшани ҷадиди минтақавӣ мудирияти об дар Афғонистон ва кишварҳои ҳамҷавор, вақте ки иқлим тағйир кунад ва об коҳиш ёбад, мафкураи аслӣ ин аст, ки ҳар андоза, ки мумкин бошад, маълумоти ҷадид ҷамъоварӣ шавад ва то ҷойе, ки имкон дорад маълумот бояд шарик сохта шавад, зеро ки ин мавзуъ талош и бузург аст барои ҳалли ин прблем ба мафоди мардуми Афғонистон.